

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Комплексна оцінка стійкості населення, яка ґрунтується на дослідженні SCORE (SHARP)

Результати дослідження
SHARP 2023. Хвиля 2

6 грудня 2023

ЗМІСТ

-
- Методологія
 - Стан соціальної згуртованості
 - Система довіри до інститутів влади та публічних діячів
 - Надання послуг та задоволення базових потреб
 - Відносини між ВПО та місцевими громадами
 - Громадянська активність та спротив
 - Ключові висновки для PFRU
-

МЕТОДОЛОГІЯ

Метод побудови вибірки: CATI (метод телефонних інтерв'ю з використанням комп'ютера) з використанням випадкового набору номеру (мобільні телефони) з квотними обмеженням (об'єм вибірки по областях пропорційно до кількості дорослого населення станом на 2021 рік).

Хвиля 1: 4,327 респондент-ів/-ок, польовий період з вересня по листопад 2022.

Хвиля 2: 4,995 респондент-ів/-ок, польовий період з червня по серпень 2023.

Помилка репрезентативності на національному рівні: $\sim \pm 1.4\%$

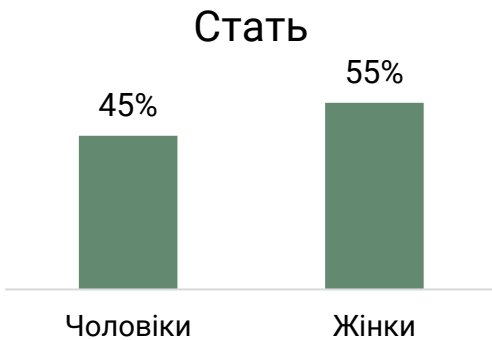
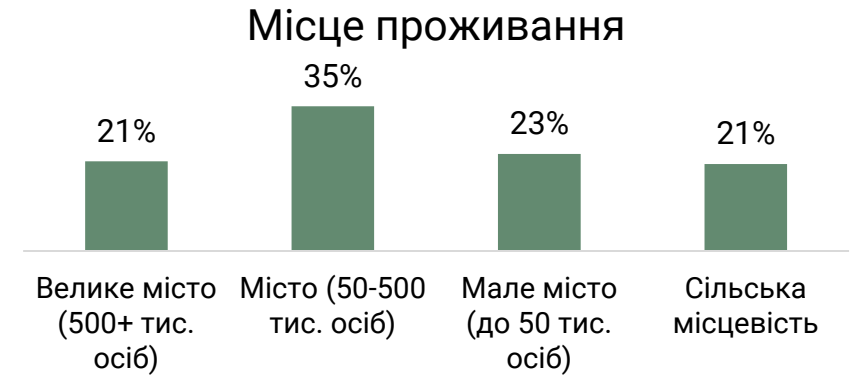
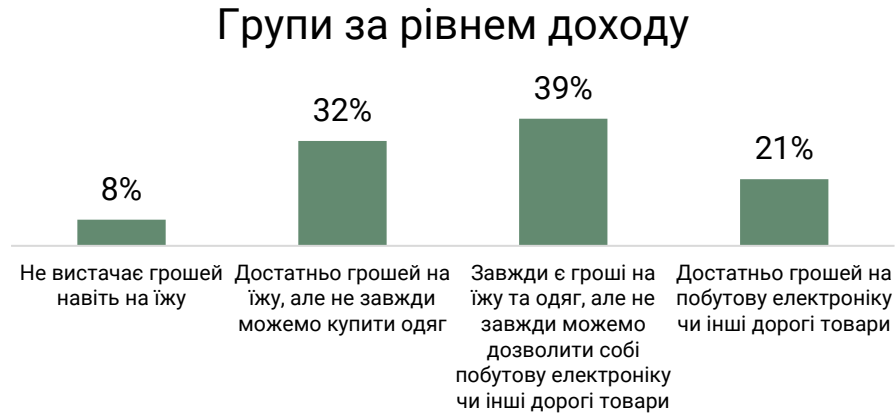
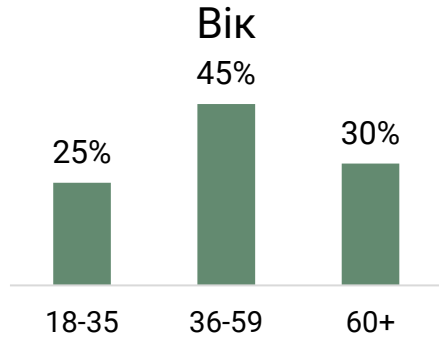
11 пріоритетних областей і міст з додатковими вибірками: м. Київ, Київська область, Чернігівська, Харківська, Сумська, Донецька, Дніпропетровська, Одеська, Миколаївська, Запорізька та Херсонська області.

Покриття: загальнонаціональне, підконтрольні Україні території.

Дослідницька компанія: Київський міжнародний інститут соціології (КМІС).

**Дані двох хвиль можна порівнювати лише на національному рівні.*

МЕТОДОЛОГІЯ

* Дані зважено за віком, статтю та областю для того, щоб вони пропорційно відображали демографічну структуру населення України відповідно до наявних даних Державної служби статистики України про розподіл населення кожної області за статтю та віком станом на 1 січня 2022 року.

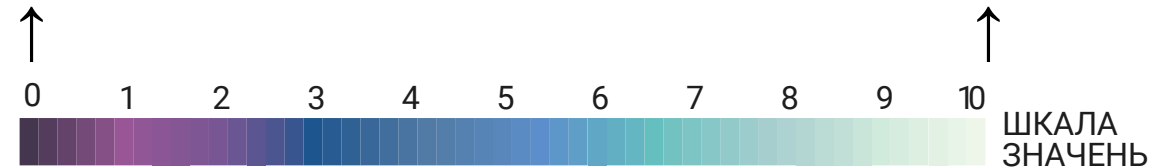
МЕТОДОЛОГІЯ

Деякі показники на наступних слайдах подано у балах. Для кожного показника розраховують певну кількість балів. Значення варіюють від 0 до 10, де 0 означає, що явище, яке вимірює цей показник, взагалі не спостерігається в досліджуваному контексті, а 10 — що воно спостерігається чітко і повсюдно. 10 не завжди означає щось хороше, а 0 не завжди означає щось погане. Інтерпретація значення показника залежить від того, чи є явище, яке він вимірює, бажаним чи небажаним. 10 за Особисту безпеку — це дуже добре, тоді як 10 за Агресію — це дуже погано.

Особиста безпека: Наскільки людина почувається в безпеці від насильства у повсякденному житті та вірить, що поліція може її захистити.

0 за **Особисту безпеку** = ніхто в певному регіоні не відчуває себе в безпеці на особистому рівні

10 за **Особисту безпеку** = кожна людина відчуває себе абсолютно безпечно

ЕЛЕМЕНТИ СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНОСТІ

Дослідницьке питання #1: Яким є стан соціальної згуртованості в Україні після повномасштабного вторгнення Росії для вибраних елементів цього концепту? Як він змінився?

Ключовий висновок #1:

- **Стан соціальної згуртованості є високим** по всій Україні. Втім, спостерігається деяке погіршення вертикальної згуртованості (між громадянами та владою), що пов'язано з виміром довіри до державних інституцій та діячів.
- За винятком довіри до інституцій, інші елементи соціальної згуртованості **залишились відносно стабільними** з часу проведення першої хвилі SHARP восени 2022 року. Довіра до інституцій помітно зменшилась.
- Вимір соціальної згуртованості, який стосується ідентифікації, а саме – **відчуття приналежності до країни та плюралізму, є найсильнішими елементами**. За ними слідує орієнтація на спільне благо.

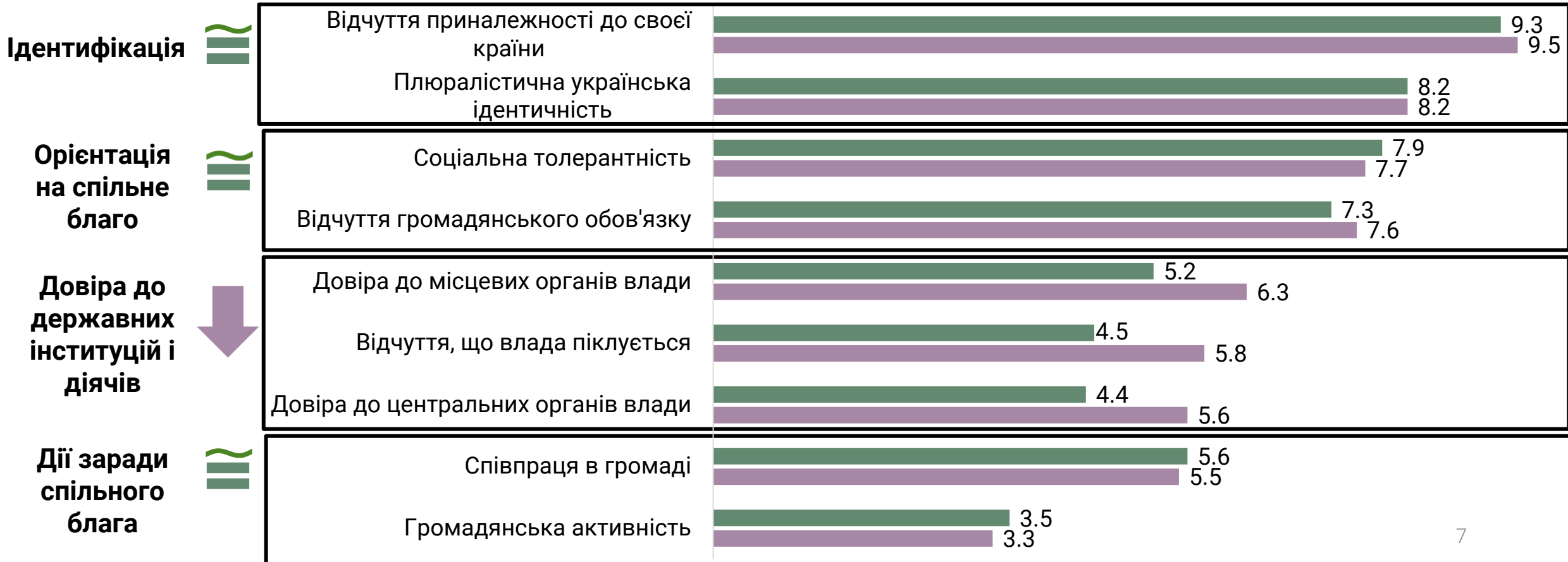
SHARP
WAVE 2. 2023

Хвиля 1. Осінь 2022. N = 4327

Хвиля 2. Літо 2023. N = 4995

ЕЛЕМЕНТИ СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНOSTI

■ 2023 ■ 2022

ДОВІРА ДО ІНСТИТУТІВ ВЛАДИ

Дослідницьке питання #2а: Яким є стан довіри до різних державних і недержавних інституцій? Як змінилася довіра громадян до інституцій?

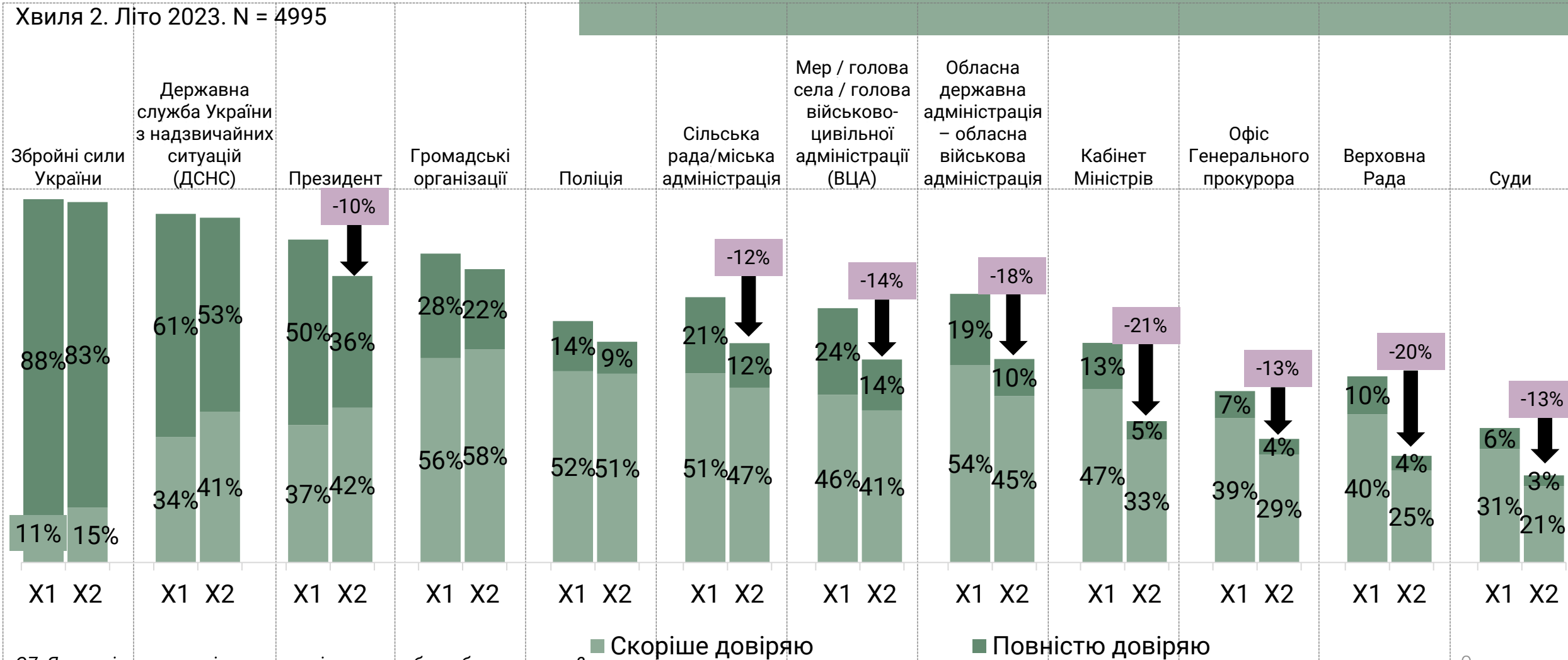
Ключовий висновок #2а:

- **Довіра до більшості інституцій похитнулася** між першою та другою хвилею, оскільки вплив «гуртування навколо прапора», яке спостерігалось в перші дні війни, почав розсіюватися. Проте, довіра до ЗСУ, Державної служби з надзвичайних ситуацій (ДСНС) та громадських організацій залишається незмінно високою.
- Інституції, відповідальні за національну безпеку та реагування на надзвичайні ситуації, користуються найвищим рівнем довіри. Майже **10 з 10 довіряють Збройним силам України** та ДСНС.
- **Місцевим органам влади продовжують довіряти більше**, ніж центральним. Довіра до них зазнала меншого зменшення в проміжку між двома хвилями.
- **Довіра до судів є найнижчою**, за ними йдуть Верховна Рада та Офіс Генерального прокурора. Це підкреслює необхідність зосередження на розбудові довіри до судової та законодавчої систем.

ДОВІРА ДО ІНСТИТУТІВ ВЛАДИ

Хвиля 1. Осінь 2022. N = 4327

Хвиля 2. Літо 2023. N = 4995

Q7. Якою мірою ви довіряєте переліченим особам або установам?

ДОВІРА ДО ІНСТИТУТІВ ВЛАДИ

Кореляції між довірою до різних інститутів: Довіра є розсіяною та характеризується наявністю сильних кореляцій.

Довіра:	Президент	Верховна Рада	Кабінет Міністрів	Суди	Офіс Генерального прокурора	Поліція	ОДА / ОВА	Сільська рада/ міська адміністрація	Мер / голова села / голова ВЦА
Президент	0.00	0.39	0.47	0.21	0.33	0.21	0.28	0.16	0.16
Верховна Рада	0.39	0.00	0.76	0.48	0.50	0.38	0.40	0.30	0.26
Кабінет Міністрів	0.47	0.76	0.00	0.48	0.52	0.40	0.42	0.32	0.29
Суди	0.21	0.48	0.48	0.00	0.57	0.46	0.36	0.32	0.29
Офіс Генерального прокурора	0.33	0.50	0.52	0.57	0.00	0.51	0.44	0.34	0.30
Поліція	0.21	0.38	0.40	0.46	0.51	0.00	0.43	0.36	0.31
ОДА / ОВА	0.28	0.40	0.42	0.36	0.44	0.43	0.00	0.54	0.48
Сільська рада/міська адміністрація	0.16	0.30	0.32	0.32	0.34	0.36	0.54	0.00	0.76
Мер / голова села / голова ВЦА	0.16	0.26	0.29	0.29	0.30	0.31	0.48	0.76	0.00

Кореляції в межах 0.0 – 0.3 вважаються слабкими; 0.3 – 0.5 середніми; 0.5 – 1.0 сильними.

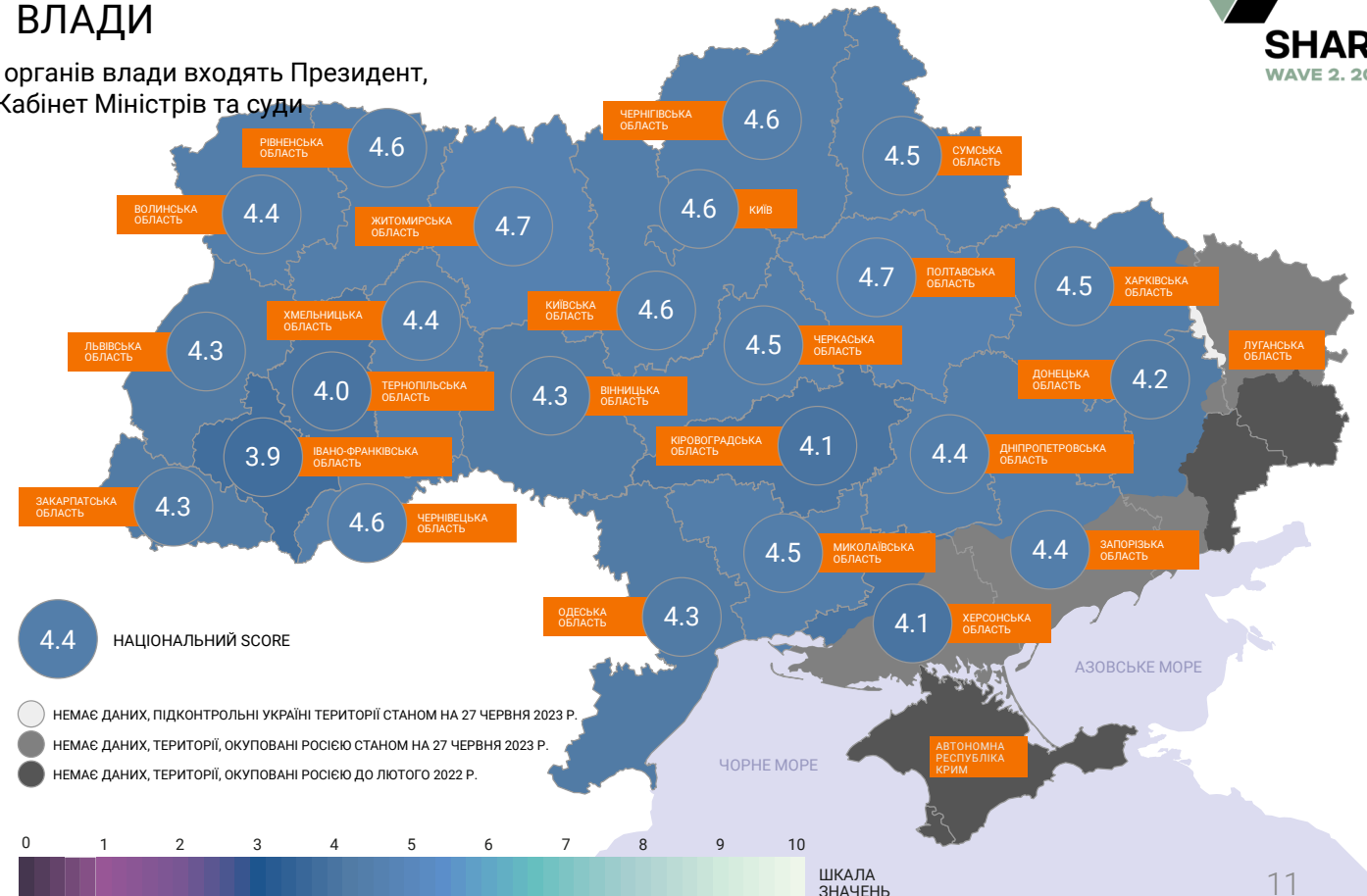
ДОВІРА ДО ІНСТИТУТІВ ВЛАДИ

Між областями та різними демографічними групами не спостерігається значущих відмінностей у рівнях довіри до центральних органів влади. Загальнонаціональний показник довіри до центральних органів влади помітно знизився з 2022 року.

SHARP 2022 5.6

ДОВІРА ДО ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ

До центральних органів влади входять Президент, Верховна Рада, Кабінет Міністрів та суди

Хвиля 1. Осінь 2022. N = 4327
Хвиля 2. Літо 2023. N = 4995

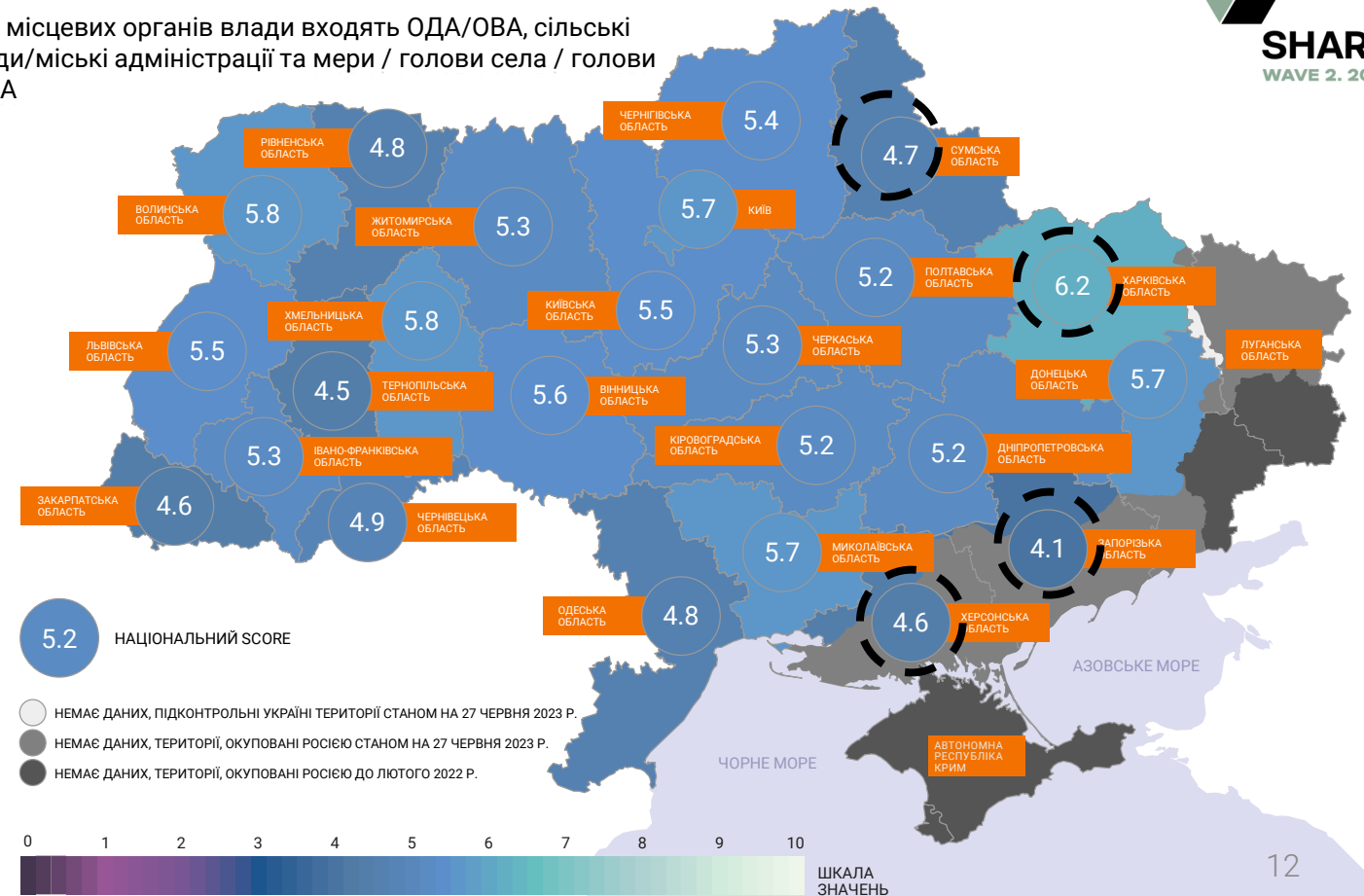
Харківська область вирізняється високим рівнем довіри до місцевої влади. У Запорізькій області рівень довіри до місцевих органів влади найнижчий. У Миколаївській області довіра до ОДА/ОВА є значно вищою, ніж до інших місцевих органів влади. Відмінності в інших областях, які мають пріоритетне значення для PFRU, не такі значні. Загальнонаціональний показник довіри до місцевих органів влади помітно знизився з 2022 року.

SHARP 2022 6.3

ДОВІРА ДО ІНСТИТУТІВ ВЛАДИ

ДОВІРА ДО МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ

До місцевих органів влади входять ОДА/ОВА, сільські ради/міські адміністрації та мери / голови села / голови ВЦА

Відмінності між областями не перевірялись на статистичну значущість. Для детальнішої інформації про розподіл довіри на рівні областей див. профілі областей SHARP

ДОВІРА ДО ІНСТИТУТІВ ВЛАДИ

Дослідницьке питання #2b: Які існують зв'язки між довірою до інститутів влади та іншими показниками, зокрема, наданням послуг та джерелами інформації?

Ключовий Висновок #2b:

- **Найсильнішими корелянтами довіри до інститутів влади є рівень корупції (на місцевому рівні), відчуття, що влада піклується та підзвітність органів влади.**
- Також спостерігаються **кореляції середньої сили між довірою до традиційних медіа та довірою до центральних органів влади.** Втім, **онлайн джерела інформації не мають значущих кореляцій з рівнем довіри до інституцій.**
- Єдиними **послугами, які мають значущі кореляції з довірою до органів влади, є забезпечення правосуддя та надання адміністративних послуг.** Інші послуги, такі як забезпечення якісними дорогами, середня освіта, послуги охорони здоров'я, комунальні послуги, соціальні виплати характеризуються відносно слабшими кореляціями.
- Варто також відзначити показники, які не корелюють або слабо корелюють з довірою до інститутів влади. Це, зокрема, користування послугами, надання послуг та задоволення базових потреб, відчуття громадянського обов'язку, вподобання щодо споживання медіа, досвід травматичних подій тощо.

ДОВІРА ДО ІНСТИТУТІВ ВЛАДИ

Найсильніші кореляції довіри до інститутів влади з-поміж усіх показників SHARP:

	Рівень місцевої корупції	Відчуття, що влада піклується	Підзвітність органів влади	Забезпечення правосуддя	Надання адміністративних послуг
Довіра до Президента	-0.15	0.45	0.40	0.14	0.11
Довіра до Верховної Ради	-0.30	0.48	0.47	0.24	0.19
Довіра до Кабінета Міністрів	-0.31	0.52	0.49	0.24	0.21
Довіра до судів	-0.33	0.35	0.39	0.37	0.19
Довіра до поліції	-0.29	0.37	0.31	0.31	0.24
Довіра до Офісу Генерального прокурора	-0.33	0.41	0.42	0.30	0.20
Довіра до ОДА / ОВА	-0.36	0.42	0.35	0.22	0.23
Довіра до сільської ради / міської адміністрації	-0.46	0.39	0.30	0.22	0.31
Довіра до мера / голови села / голови ВЦА	-0.44	0.37	0.29	0.18	0.27
Довіра до Збройних сил України	-0.06	0.19	0.12	0.06	0.09
Довіра до громадських організацій	-0.16	0.24	0.17	0.14	0.16
Довіра до ДСНС	-0.14	0.25	0.19	0.13	0.16

**Довіра до сільської ради / міської адміністрації
і Довіра до мера / голови села / голови ВЦА**
також пов'язані з більшою доступністю механізмів громадянської участі.

ДОВІРА ДО ІНСТИТУТІВ ВЛАДИ ТА ДЕРЖАВНИХ ДІЯЧІВ

Кореляції між довірою до інститутів та довірою до джерел інформації:

	Довіра до новин по телевізору	Довіра до новин по радіо	Довіра до друкованої преси	Довіра до новинних веб- сайтів	Довіра до соціальних мереж
Довіра до Президента	0.41	0.28	0.27	0.18	0.13
Довіра до Кабінета Міністрів	0.37	0.29	0.29	0.19	0.14
Довіра до Верховної Ради	0.31	0.25	0.26	0.17	0.13
Довіра до Офісу Генерального прокурора	0.27	0.24	0.24	0.15	0.10
Довіра до ОДА / ОВА	0.26	0.23	0.23	0.16	0.10
Довіра до поліції	0.22	0.21	0.21	0.19	0.10
Довіра до сільської ради / міської адміністрації	0.21	0.20	0.23	0.12	0.09
Довіра до судів	0.22	0.17	0.17	0.13	0.09
Довіра до громадських організацій	0.21	0.16	0.19	0.16	0.15
Довіра до ДСНС	0.21	0.19	0.19	0.14	0.10
Довіра до мера / голови села / голови ВЦА	0.18	0.16	0.20	0.11	0.08
Довіра до Збройних сил України	0.17	0.15	0.14	0.14	0.13

Кореляції в межах 0.0 – 0.3 вважаються слабкими; 0.3 – 0.5 середніми; 0.5 – 1.0 сильними.

НАДАННЯ ПОСЛУГ ТА ЗАДОВОЛЕННЯ БАЗОВИХ ПОТРЕБ

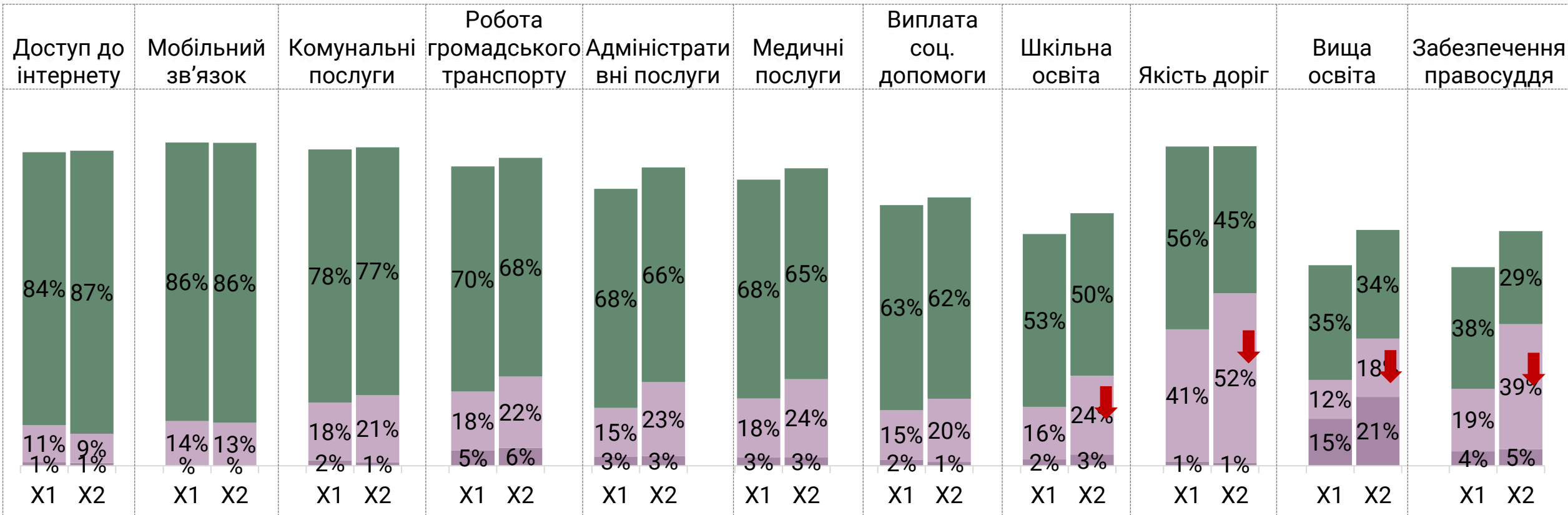
Дослідницьке питання #3: Яким є стан надання послуг та задоволення базових потреб в Україні? Чи змінився рівень задоволеності послугами?

Ключовий висновок #3:

- Загальна оцінка надання послуг по всій країні варіює **від помірної до високої**, незважаючи на важкі наслідки повномасштабного вторгнення.
- Респонденти **найменш задоволені якістю доріг, за ними слідує (в порядку спадання) послуги правосуддя, причому задоволеність ними знизилася порівняно з першою хвилиною**. Решта показників майже не змінилися, за винятком зниження рівня задоволеності адміністративними послугами.
- **Якість доріг, судову систему та адміністративні послуги можна визначити трьома пріоритетними сферами для програм розвитку.**
- На додачу до цього, двома пріоритетами для задоволення потреб, з доступом до яких існують проблеми, є **бомбосховища та послуги психологічного консультування і супроводу**.
- Загалом, **між даними двох хвиль немає значущих відмінностей щодо оцінки задоволення базових потреб.**
- Для поліпшення ефективності надання послуг та задоволення базових потреб варто застосовувати цільові локалізовані інвестиції, оскільки дані вказують на нижчу **доступність послуг у сільській місцевості**.

Хвиля 1. Осінь 2022. N = 4327
Хвиля 2. Літо 2023. N = 4995

НАДАННЯ ПОСЛУГ ТА ЗАДОВОЛЕННЯ БАЗОВИХ ПОТРЕБ

Q2. На вашу думку, наскільки якісно надаються перелічені послуги в місці вашого проживання?

■ Не надаються взагалі ■ Скоріше + дуже неякісно ■ Скоріше + дуже якісно

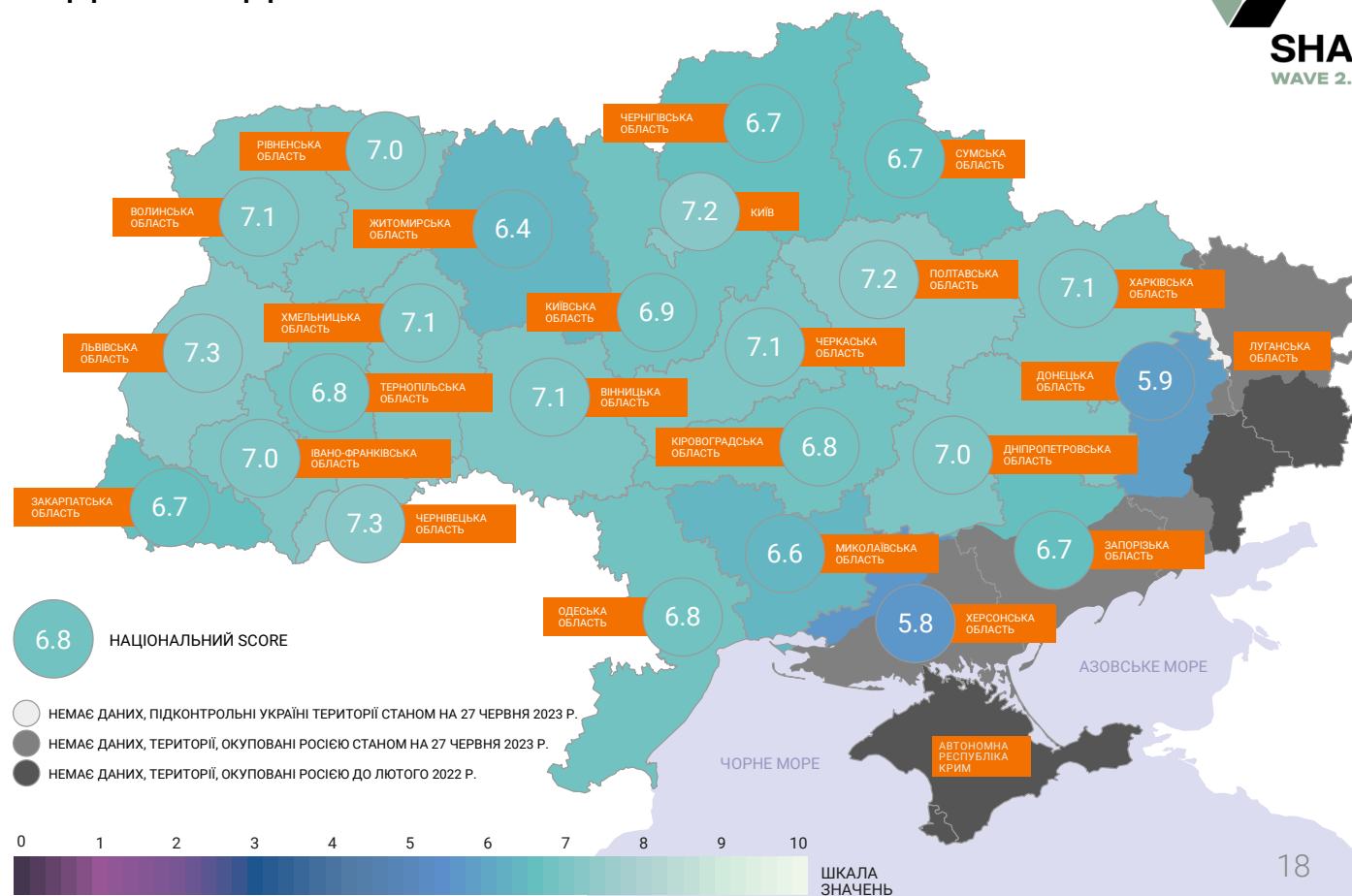
Відповіді «Не знаю» не проілюстровані на графіку вище.

НАДАННЯ ПОСЛУГ ТА ЗАДОВОЛЕННЯ БАЗОВИХ ПОТРЕБ

Адміністративні послуги потребують покращення, зокрема, в Донецькій та Херсонській областях.

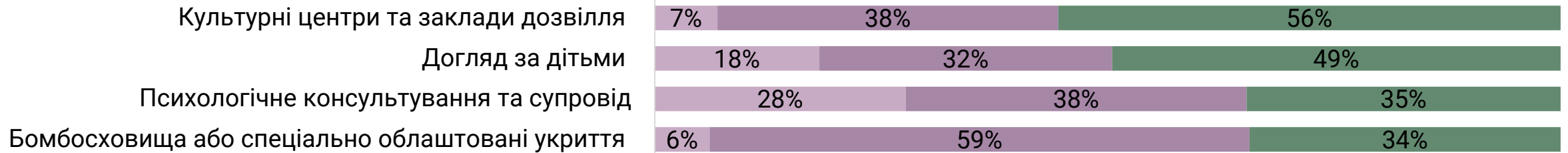
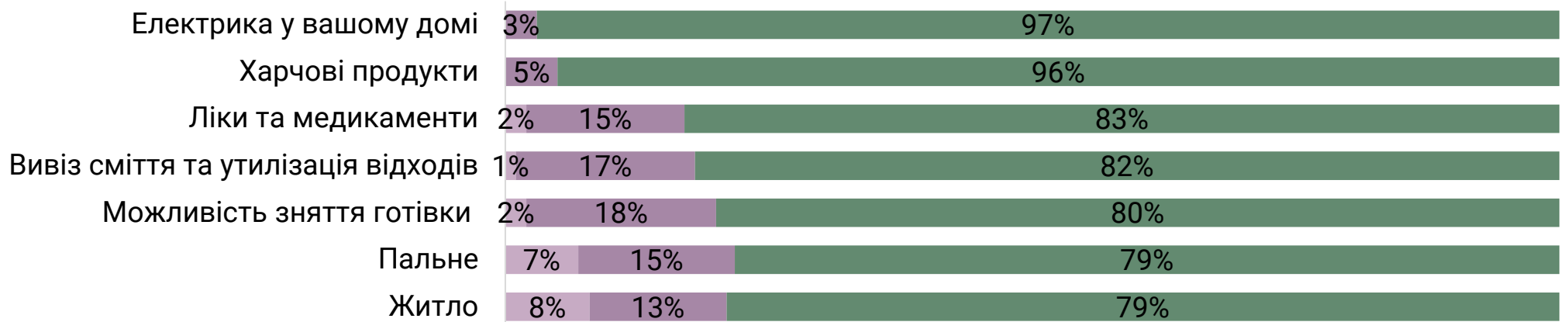
SHARP 2022 7.1

НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ

НАДАННЯ ПОСЛУГ ТА ЗАДОВОЛЕННЯ БАЗОВИХ ПОТРЕБ

Наявність необхідних речей

■ НЗ ■ Немає + недостатня кількість ■ Достатня кількість + більш ніж достатньо

ДОСВІД ПЕРЕМІЩЕННЯ ТА ВІДЧУТТЯ НАПРУГИ

Дослідницьке питання #4: Які є джерела напруги між місцевими громадами та переміщеними особами? Чи зазнали вони змін?

Ключовий Висновок #4:

- **Відчуття напруги** між ВПО та місцевими громадами **не є високим на національному рівні** (про наявність напруги повідомляють лише 14% респондентів), але воно є вищим у західних областях.
- На національному рівні **близько 2 з 10 ВПО мали досвід або були свідками напруги з місцевими громадами**. З-поміж областей, які мають пріоритетне значення для PFRU, напруга дещо вища у Запорізькій та Дніпропетровській областях.
- Загалом, **часта респондентів, яка повідомляє про відчуття напруги у відносинах між ВПО та місцевими громадами, не зазнала значних змін** між першою та другою хвилями.
- Ті, хто відчуває напруженість, вважають її основними джерелами **ухилення чоловіків від призову на строкову військову службу, а також неприйнятну поведінку, яка суперечить суспільним нормам або злочинну поведінку**, поряд з політичними, культурними або мовними відмінностями і стереотипами та доступом до предметів першої необхідності, робочих місць і джерел доходу. Про напруженість, пов'язану з наявністю житла та наданням послуг, повідомляють дещо рідше.
- Порівняно з даними попередньої хвилі, **дещо зросла кількість згадок про ухилення чоловіків від призову**, тоді як про доступ до житла та перенаселеність як джерело напруженості повідомляють рідше.

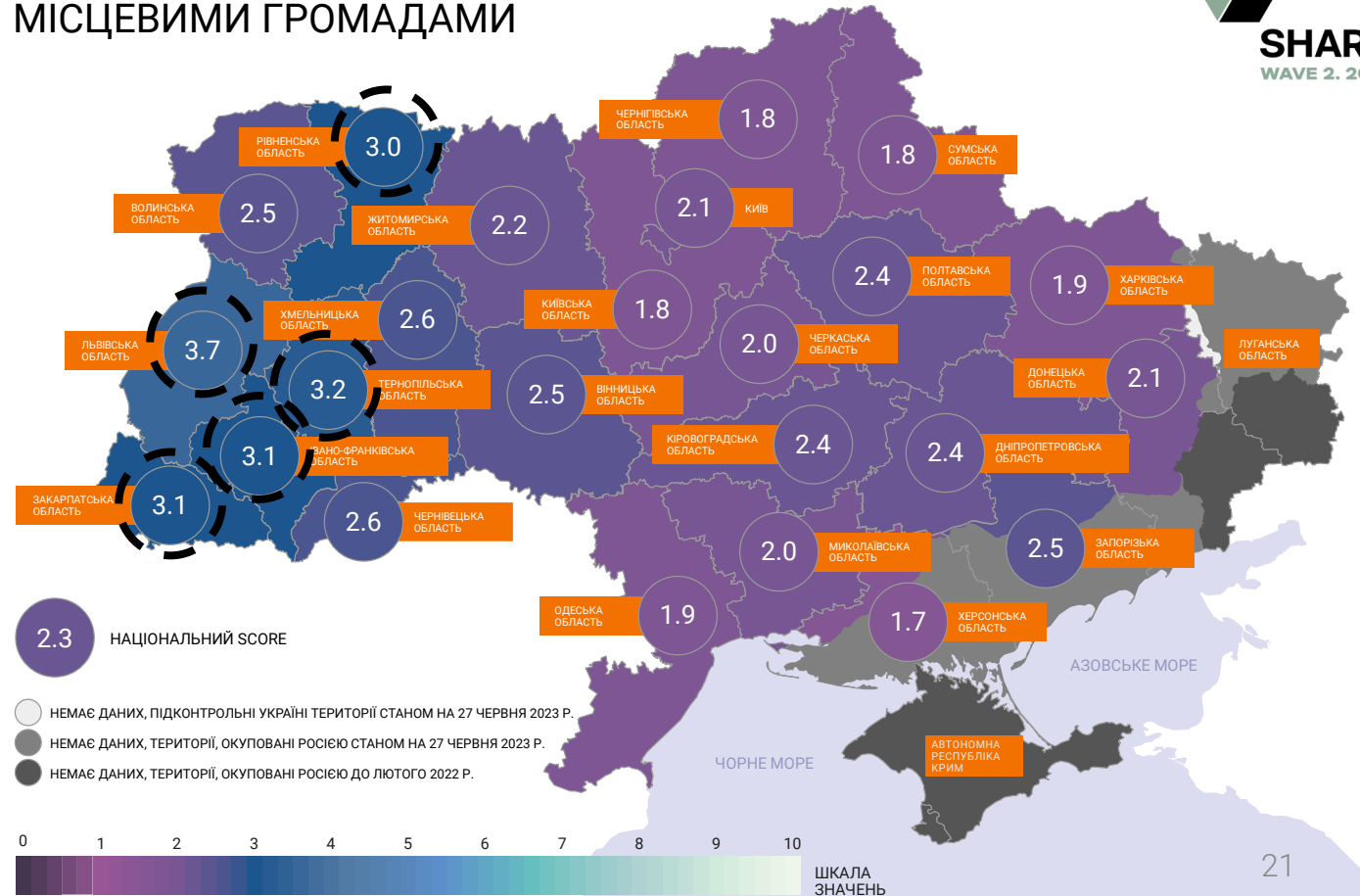
ДОСВІД ПЕРЕМІЩЕННЯ ТА ВІДЧУТТЯ НАПРУГИ

Загальнонаціональний показник відчуття напруги між ВПО та місцевими громадами не змінився з 2022 року (хвиля 1). Хоча середній показник по країні не є дуже високим, напруженість значно вища в західних областях.

SHARP 2022 2.4

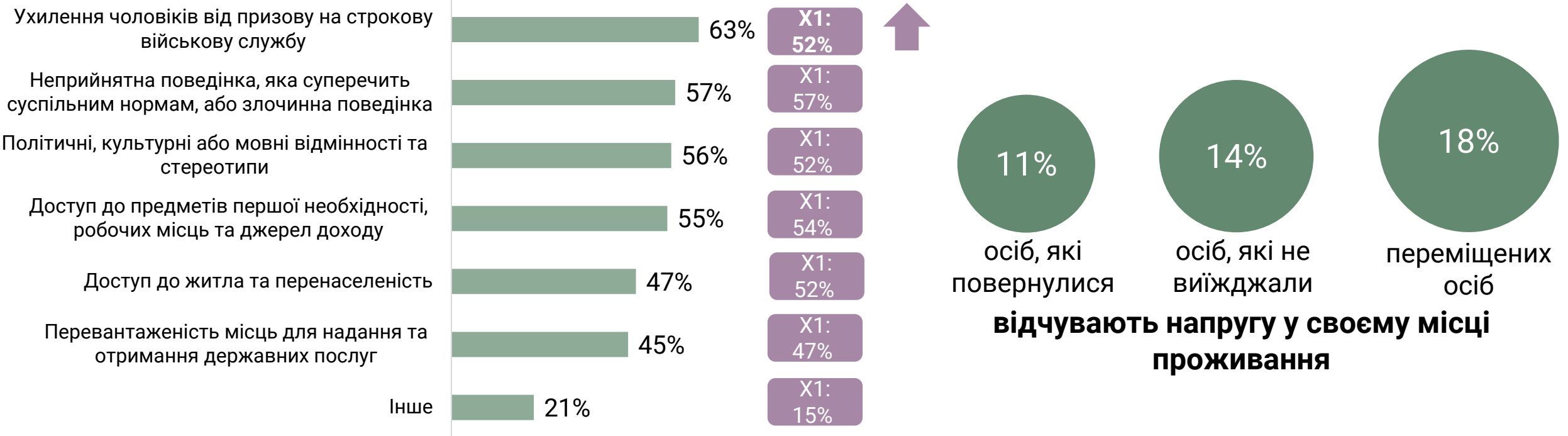
Відчуття напруги відрізняється від досвіду напруженості. Перше запитання стосується того, чи вважає респондент, що напруженість існує, тоді як друге - того, чи мав респондент особистий досвід напруги або був її свідком.

ВІДЧУТТЯ НАПРУГИ МІЖ ВПО ТА МІСЦЕВИМИ ГРОМАДАМИ

ДОСВІД ПЕРЕМІЩЕННЯ ТА ВІДЧУТТЯ НАПРУГИ

На думку тих, хто відчуває напругу у своєму місці проживання, джерелами напруженості є*:

*Питання 21 "Що на Вашу думку є джерелами такої напруги між внутрішньо переміщеними особами та приймаючою громадою у місці, де ви зараз проживаєте?" ставилось лише тим респондентам, хто швидше чи повністю погоджуються, що у місці, де вони зараз проживають, відчувається напруга. N = 703, 14% загальнонаціональної вибірки.²

ГРОМАДЯНСЬКА АКТИВНІСТЬ ТА СПРОТИВ

**Дослідницьке питання #5: Як громадяни долучаються до громадянського життя та спротиву?
Чи змінилась ситуація з 2022 року?**

Ключовий Висновок #5:

- **Найпоширенішими формами громадянської активності** є голосування на виборах та благодійність, за якими слідує участь в заходах з благоустрою та підписання петицій. Понад 7 з 10 людей долучаються до таких активностей.
- Рівень громадянської активності є значно нижчим, коли йдеться про участь у прийнятті рішень та взаємодію з місцевою владою. Майже **8 з 10 респондентів ніколи не відвідують** засідання місцевих органів влади.
- Громадянська **активність не зазнала значних змін** з часів першої хвилі, що свідчить про відносну стабільність без помітного спаду чи покращення за останній рік.
- Втім, **групи з нижчими доходами та нижчим рівнем освіти все ще проявляють меншу активність**, тому важливо подбати, щоб вони не відчували себе відстороненими від громадського життя.
- **Громадянський спротив не зазнав значних змін з часу проведення першої хвилі.** Найпопулярнішою формою громадянського спротиву залишається перерахування благодійних коштів, за яким слідує волонтерство для допомоги людям, які її потребують, та для допомоги українській армії.

ГРОМАДЯНСЬКА АКТИВНІСТЬ

Хвиля 1. Осінь 2022. N = 4327

Хвиля 2. Літо 2023. N = 4995

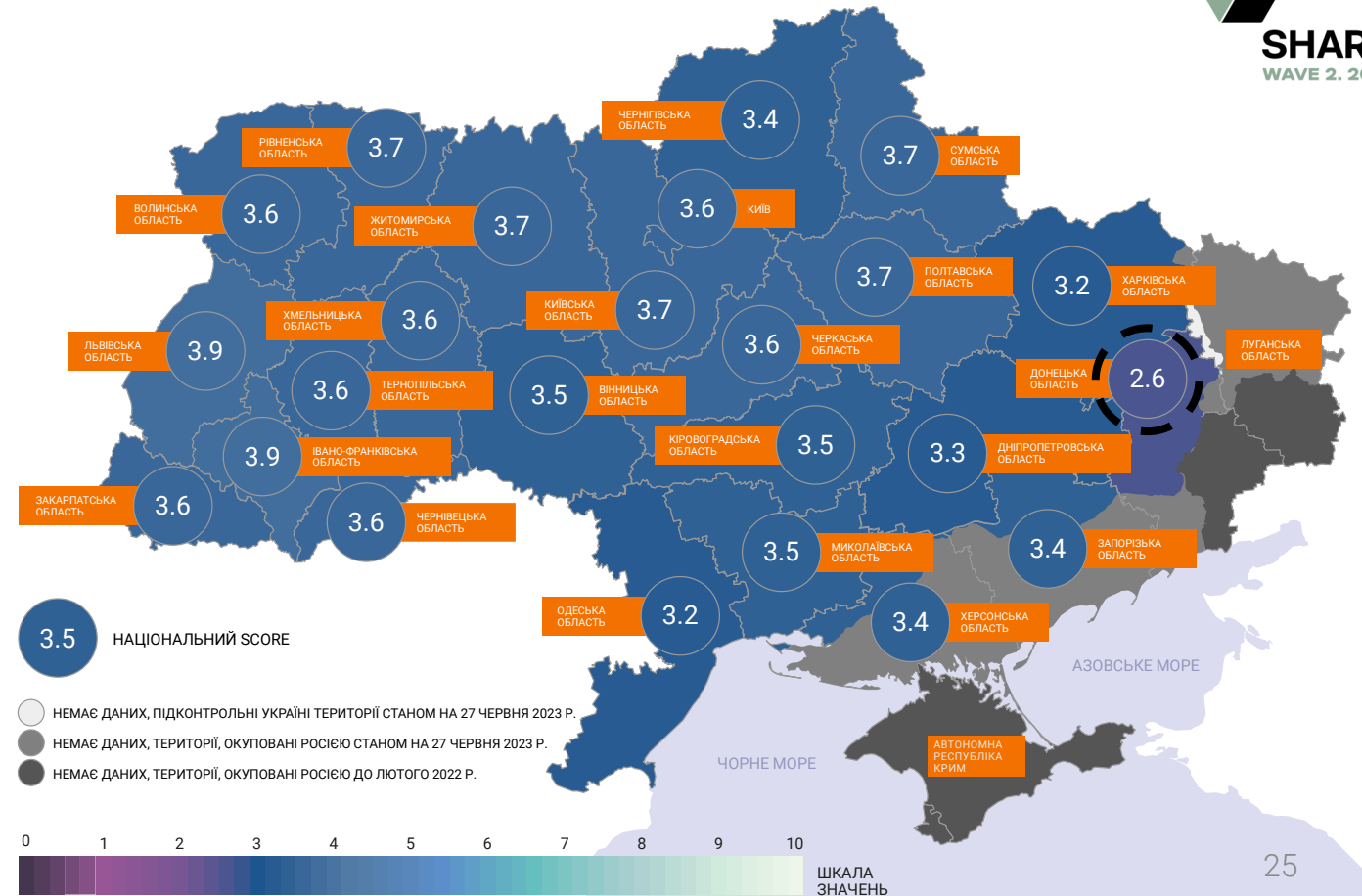

Загальнонаціональний показник громадянської активності не змінився з 2022 року. Хоча результат у 10 балів не є ані досяжним, ані бажаним для цього показника, а середній бал у 3.5 заслуговує на повагу, простір для покращення все ще є, особливо коли йдеться про участь у прийнятті рішень на місцевому рівні. Донецька область має значно нижчий показник, ніж решта країни.

SHARP 2022 3.3

ГРОМАДЯНСЬКА АКТИВНІСТЬ

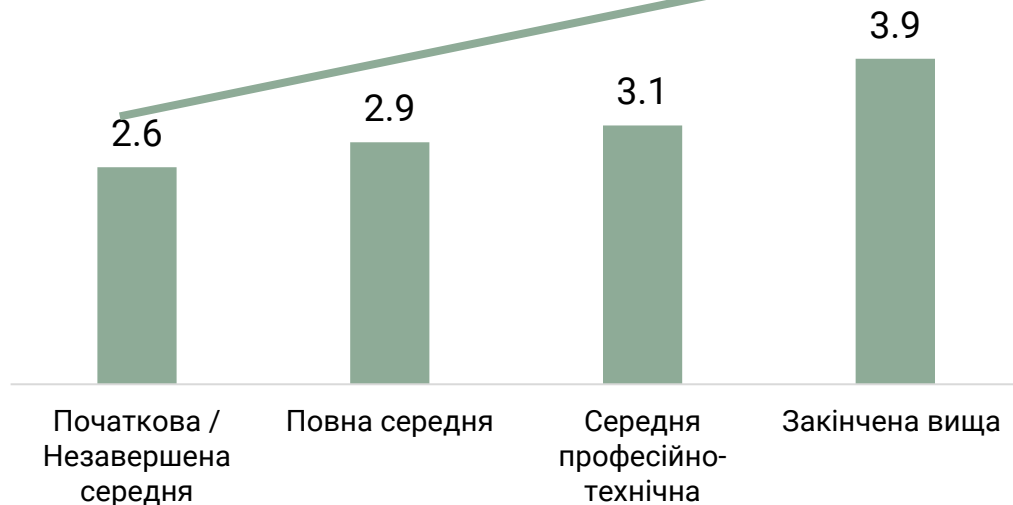
ГРОМАДЯНЬКА АКТИВНІСТЬ

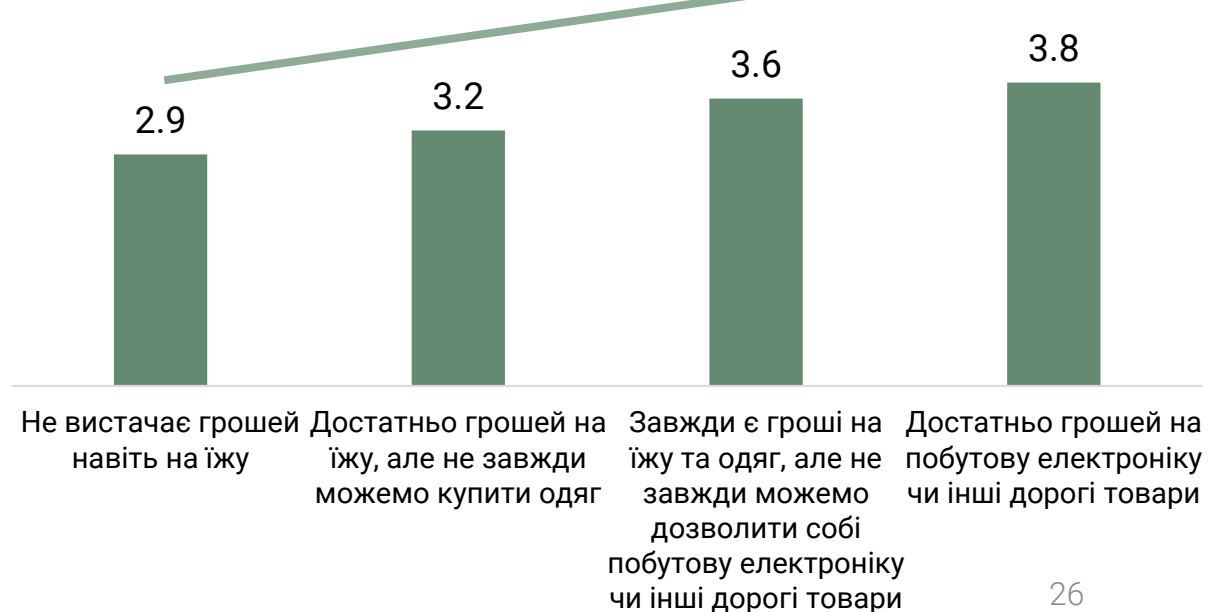
ГРОМАДЯНСЬКА АКТИВНІСТЬ

Рівень громадянської активності дещо вищий серед людей з високими доходами та вищою освітою.

Громадянська активність груп з різним рівнем освіти

Громадянська активність груп з різним рівнем доходів

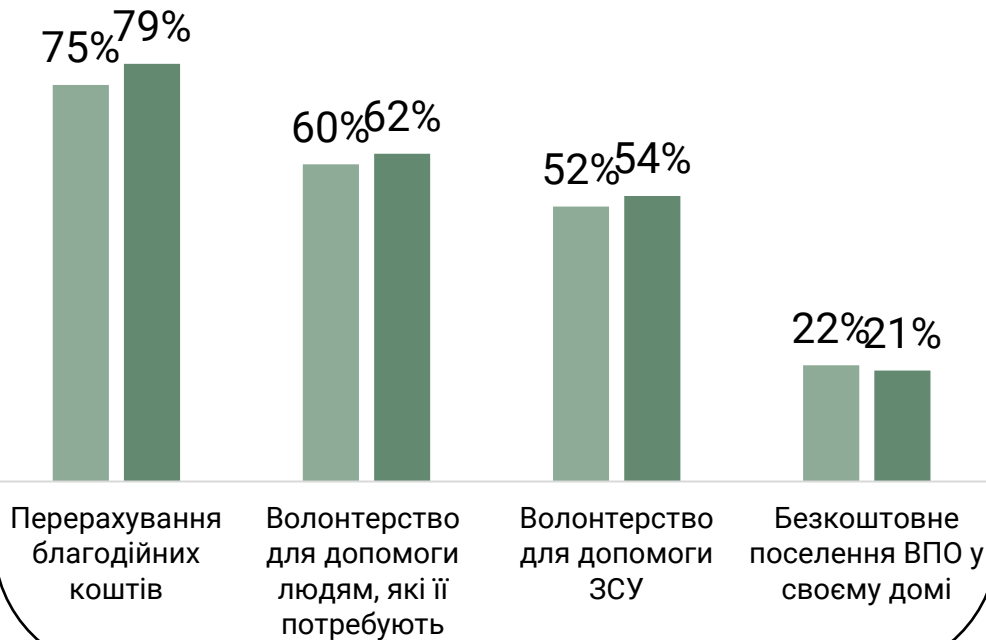

Хвиля 1. Осінь 2022. N = 4327

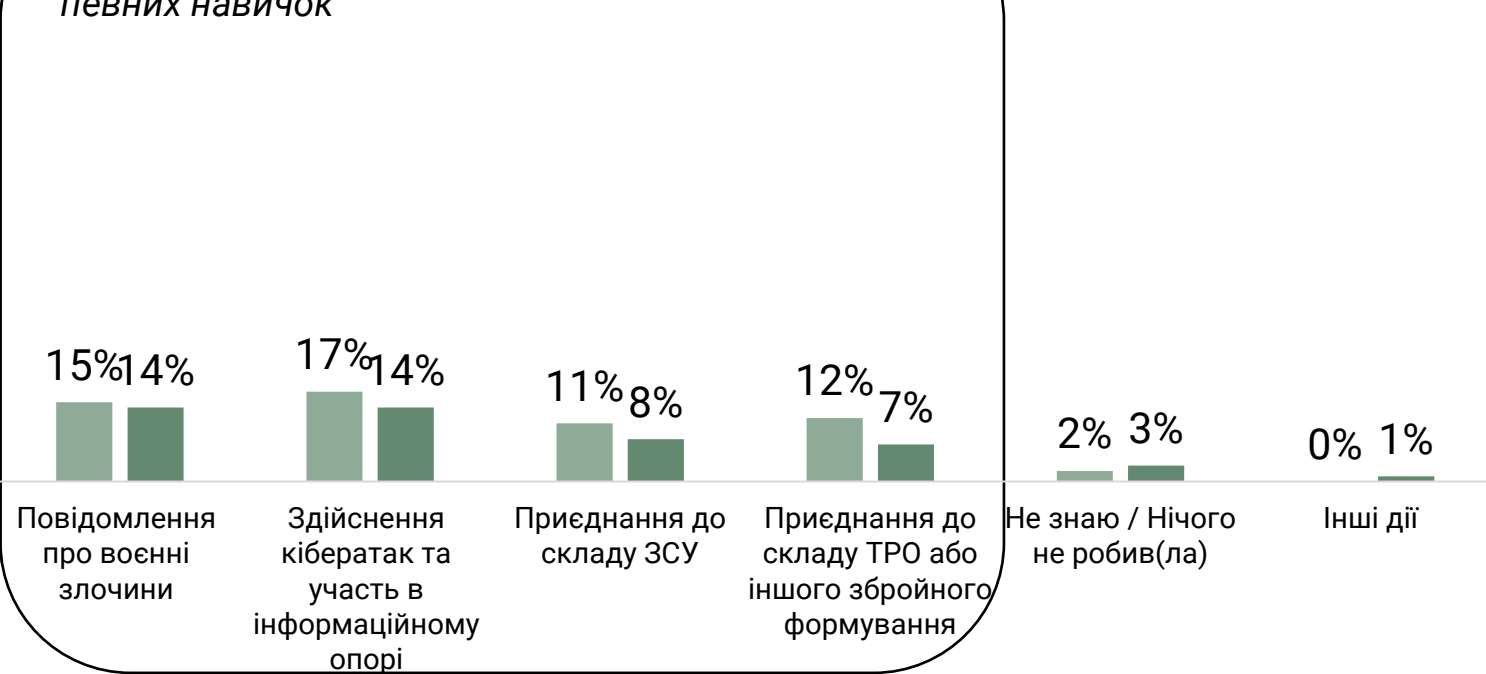
Хвиля 2. Літо 2023. N = 4995

ГРОМАДЯНСЬКИЙ СПРОТИВ

Більш популярні та пов'язані з благодійністю

Менш популярні та пов'язані з наявністю певних навичок

■ 2022 ■ 2023

Q18. Що з наступного переліку ви зробили або робите протягом останніх шести місяців?

ВИСНОВКИ

- Для підтримки та розвитку соціальної згуртованості варто зосередитись на зміцненні довіри до інститутів влади. Інші елементи згуртованості залишились здебільшого сильними та не зазнали зниження між двома хвилями.
- З огляду на результати регресійного аналізу та кореляції довіри до інституцій, можна дійти висновку, що зміцнення довіри до інституцій стосується насамперед забезпечення підзвітності, прозорості та спільного прийняття рішень, а вже потім - ефективного надання послуг, особливо забезпечення правосуддя та надання адміністративних послуг.
- Місцеві ініціативи, які дають громадянам відчуття, що вони беруть участь у прийнятті рішень, допоможуть зміцнити довіру до інститутів влади і соціальну згуртованість.
- Інвестиції, спрямовані на пріоритезацію надання послуг для підвищення довіри до інститутів влади, мають зосередитися на забезпеченні правосуддя та наданні адміністративних послуг, оскільки вони тісно пов'язані між собою.
- Для формування цільових програм важливо вивчати результати дослідження SHARP на обласному рівні за допомогою профілів областей.